

Forfatter: Ulfeldt, Leonora Christina

Titel: Udrag fra Jammers Minde

Citation: Ulfeldt, Leonora Christina: "Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer", i Ulfeldt, Leonora Christina: *Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer*, udg. af JOHS. BRØNDUM-NIELSEN ; C. O. BØGGILD-ANDERSEN , Rosenkilde og Bagger, 1949, s. 195. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-leonora01-shoot-idm140124511263856/facsimile.pdf> (tilgået 18. oktober 2021)

Anvendt udgave: Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer

Danserne i Begyndelse ikke gjorde derres bedste Kunster. (*De Linen-Dansere gjorde det, jeg ikke havde set før. Den ene havde en Kurve¹ ved hver Ben, som sad en Dreng paa 5 Aar udi hver (*i hver Korre¹ sad en Dreng paa 5 Aar*), og en Kvinde lod sig falde paa Linen og sprang op igen. Men i den anden Kvindes Tid saa jeg En, som hængte sig ved sin Hage og sprang op igen paa Linen.*) Jeg kunde se Kongen og Dronningen i derres Øjen; de stode paa den lange Sal, og undrede jeg mig siden paa, at de ikke kaste Øjet did, der jeg stod. Jeg lod mig ikke mærke for Kvinden, at jeg havde set dem. I denne Kvindes Tid fik jeg engang Lyst til at se Folk gaa i Slos-Kirke og af Kirken. Da blev Sengen igen oprejst, og jeg sad der saa længe oppe, til alle vare af Kirken igen. Kvinden turde intet veve at stige op, sagde, at hun var ræd nok forrige Gang og glad, hun kom ner.

Den første Gang, jeg blev berettet i denne Slosfogts Tid, da blev der opsat tvende Messings Stager, hver af sit Slags, med Talle-Lys². Det haver Kvinden mishaget, ihvorvel hun sagde da intet *til mig*. Men der hun endelig blev nød til at lade sig berette, efter mere end tre Aar hun havde høidt sig fra Herrens Bord, bad hun Chresten Taarnegemmer gaa til sin Daatter (som tjente i Byen en Timmermand), at hun skulde fly hender et Par smukke Messings Stager og et Par Voks-Lys. Kunde hun og fly hender en *fin* Drejels Dug, skulde hun gøre sit Bedste; hun vilde betale det. Om Kvinden tilforen havde tænkt paa de Stager og Lys, for mig vare sat, eller Chresten selv syntest, at det ikke var skikkeligt, at det skulde være bedre tilred for hender, ved jeg ikke, men noget lidet førend Præsten kom, lukte Chresten den uderste Dør op for mit Fængsel, sagde: „Karen, flyr mig den Stage ud, i haver, og to Lys“. Hvordan hun tog paa, er ikke at beskrive: om han ikke havde talt med hendes Daatter? og saa meget (jeg vidste ikke da, hvad hun havde begært af Chresten). Han svarte hender intet paa sit Spørmaal, men krævede Stagen og Lysene. Hun vilde længe ikke, men bandede og skældte. Jeg

1666

d. 12.

April

¹ Kurv. ² Tallelys.

iaa endda og spurte hender, om jeg skulde være henders Pige og gøre det for hender? om hun kunde forholde hannem det, han begærte? Saa rakte hun hannem det igennem Hullet paa min inderste Dør med saa megen (*mange*) Forbandelser over hannem, saa man maatte grue derfor. Han lo højt og gik bort. Det gjorde hender endda bisterer. Jeg gjorde mit Bedste for at sagne hender, sagde hender, at det var en fordømmelig Beredelse, holdte hender den Synd for¹ helt vidtløftig (*vidtløfteligen*). Hun mente, at den begik Synden (*Synden begik den*), der var Aarsag dertil. Jeg spurte hender endelig, hvorudi Navedren bestod? om den bestod i Lysene og Stagerne? skammede hender ud, at hun vilde se paa det udvortes og ikke paa det indvortes; bad hender falde paa sine Knæ og inderligen bede Gud om sine Synders Forladelse, at han ikke vilde tilregne (*og ikke tilregne*) hender sin Daarlighed. Hun svarte saa at ville gøre, men gjorde det ikke straks. Jeg mener, at Præsten — *det var den Præst, som berettede Fangerne, og hun blev skriftet i det underste Rum, saa jeg hørte hvert Ord, Præsten sagde, men ikke, hvad hun svarte* — haver af Chresten vel været undervist om alting, hender angaaende, eftersom han tilspurte hender om saa meget: hvor hun var fød? hvor hun havde tjent? og saadant mere; om sider, om hun havde sin Skrifte-Seddel, og hvor længe det var siden hun havde været til Alters? Derpaa skriftede han hender paa sær Maade, først som den, der haver fortjent at staa aabenbar Skrifte for grove begangene Synder, saa som en Synderinde, der skulde aflives og berede sig til Døden; trøstede hender endeligen og fortttede sit Embede. Der alt var forrettet, og hun kom ind til mig igen, ønskede jeg hender til Lykke. „Ja vel, Lykke“ (svarte hun). „Kan der være Lykke hos? Det haver jeg mere ondt end godt af. Kunde jeg saa sandt komme ud, jeg skulde straks gaa til Alters; dette agter jeg intet“. Jeg tog hender straks i Ordet (*Jeg faldt hender straks i Ordene*) og sagde: „Betænk Eder, hvad I siger. Taler intet guds-lasterligt², det vil jeg

¹ foreholdt (bebrejdede) hende den Synd. ² gudsberpotteligt.

intet høre. I ved vel, hvad Guds Ord siger om dennem, som anammer Christi Legeme og Blod uværdeligen og træder hans Legeme under Fødder?" „Under Fødder?" (sagde hun). „Ja, ret under Fødder," sagde jeg og gjorde der en hei Prædiken paa. Hun hørte til, som det lod sig *anse¹; men der jeg tav, sagde hun: „Han skriftede mig som en Misdædre og som den, der skulde aflives. Jeg haver ingen myrt" (jeg tænkte: man ved ikke hvad — *hinners Barn*); „hvorfor skulde jeg dø? Gud allermægtigste give" — dermed tav hun. Jeg prædikede for hender igen og sagde, at hun havde fortjent den evige Død for hendes Synder Skyld, og saa fornemmeligen, fordi hun havde saa længe untholdt sig Herrens Nådvere. „Den Skriften" (sagde hun) „haver jeg at takke Chresten for; Balcke haver og vel hjulpen til". Tog paa at bande dem. Jeg truede hender med et andet Skriftermaal, om hun ikke holdte inde med saadan Ord, jeg kunde ikke forsvare det for Gud at tie med hender, og sagde jeg videre: „Taler I saa til Chresten, saa maa I være vis paa, at han klaver² Eder". Det holdte hender noget i Tømme, og gik hun den Middag intet ud i Trappen.

*Hun var i alle Maader en skarnevorn Kvinde, undte ikke en Fange et Stykke Mød. En stakkels Degn var min Nabo i den mørke Kirke; jeg gav hender et Stykke Mød til ham. Hun vilde ikke bær ham det, der hun dog let kunde, foruden nogen skulde se det. Der jeg saa siden Madden, fortykte jeg derpaa³. Da sagde hun: „Hvorfor skulde jeg give ham det? Han gav mig aldrig noget; jeg faar intet derfor". Jeg sagde: „I giver intet bort af Eders". Samme Degn sad for at have tagen sin egen Hest igen, eftersom den, han havde solt den, ikke betalte ham den. Han sang hver Dag flittig, og om Søndagen saa som en Præst for Alteret og svarte *etc.*⁴

Hun var siden den Tid ikke nær saa lystig med Mandfolkene. Hos mig klagede hun sig ofte, at hun var svag, havde forløft sig paa den ny Kejle⁴, Balcke havde flyet *hender*; hun kunde ikke staa det ud, hun havde bed Slosfogden derom, at hun maatte

¹ Helyneladende. ² Herklager. ³ blev jeg ærgerrig over det. ⁴ Kedel.